

Arkivsaksnr.:
2022/15633

Dokumentdato:
12.10.2022

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
92/22

Møtedato:
27.10.2022

Nye SFF-sentre ved UiB

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 14/21, [Fremragende forskning ved UiB](#)

Saken gjelder:

UiB er et internasjonalt forskningsuniversitet hvor aktiviteten er basert på akademisk frihet og nysgjerrighetsdrevet forskning. UiB har en stor bredde av vitenskapsdisipliner og fremragende fagmiljø, og har som mål å utvikle flere internasjonalt ledende forskningsfelt.

Forskningsrådets ordning med Senter for fremragende forskning (SFF) skal gi Norges fremste vitenskapelige miljøer mulighetene til å samarbeide om grensesprengende resultater som flytter internasjonal forskningsfront. Utlysningen for nye SFF-er, runde 5 ble publisert i 2020. UiB startet arbeidet med å utvikle senterideer og samarbeide om initiativer på tvers av alle fakultetene ved UiB allerede våren 2019. Ved søknadsfristen 18. november ble det sendt i alt 25 senter søknader fra UiB. Til sammenligning sendte UiO 57 søknader, NTNU 29 og UiT 14.

Av 161 innsendte søknader til Sentre for fremragende forskning (SFF) på landsbasis ble 36 invitert til siste runde av utlysningen, og hele 7 av 25 innsendte søknader blitt invitert til runde to. På grunn av usikkerhet fra Forskningsrådet om det totale antallet tildelte SFF i 2022 ble det litt forsinket annonsert 23. september at UiB får to nye sentre. De to sentrene er *Bergen Centre for Ethics and Priority Setting in Health* ved MED, og *Center for Digital Narrative* ved HF. Forskningsrådet tildelte i alt 9 sentre i SFF runde V. Av disse har UiO fått fem nye sentre, mens NTNU og UiT har fått ett hver

Denne saken gir en kort presentasjon av de nye sentrene og hvordan fagmiljø, ledelse og støtteapparat på institutt, fakultet og sentralt har arbeidet fram gode søknader

Forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering.

Robert Rastad
Universitetsdirektør

12.10.2022/Birgit Falch/Benedicte Løseth (avd.dir.)

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
92/22

Møtedato:
27.10.2022

Arkivsaksnr.:
2022/15633

Nye SFF-sentre ved UiB

Bakgrunn

Senterordningen er et svært viktig instrument for å bygge fremragende forskningsmiljøer ved UiB, og Forskningsrådets fremste virkemiddel for å utvikle langsiktig, kraftfull og grensesprengende forskning som flytter den internasjonale forskningsfronten. Ordningen med Sentre for Fremragende Forskning ble etablert i 2002 som et virkemiddel for å heve kvaliteten på norsk forskning, og for å bidra til at institusjonene kunne utvikle varige og sterke fagmiljøer. Forskningen skal være langsiktig. Forskerutdanning og internasjonalt samarbeid er viktige komponenter i sentrene.

UiB har siden oppstart av ordningen ledet til sammen åtte sentre for fremragende forskning. Fire av disse er fortsatt i aktivitet. Den faglige bredden og forskningsstyrken som sentrene representerer har hatt stor betydning for utvikling av UiBs fremragende forskning, og bidrar til utvikling av ny og grensesprengende forskning med mål om å gi langvarige resultater i fagmiljøene. Sentrene gir et sterkt kvalitetsstempel for UiB, og har bidratt til at UiB har trukket til seg flere fremragende forskere. Tildeling av et senter for fremragende forskning gir en sikker finansiering av fri og banebrytende forskning i 10 år.

Aktive SFF-er ved UiB:

- *Birkeland Center for Space Science, BCSS (2013-2023)*
- *Centre for Cancer Biomarkers, CCBIO (2013-2023)*
- *Centre for Intervention Science in Maternal and Child Health – CISMACH (2013-2023)*
- *Centre for Early Behaviour SapienCE (2017-2027).*

Presentasjon av de nye sentrene

Digitale fortellinger (Center for Digital Narrative)¹

Senteret skal ledes av Scott Rettberg og Jill Walker Rettberg fra HF fakultetet, og bygger på humanioradrevet forskning innen elektronisk litteratur, spillstudier, digital kultur og forståelsen av datadrevet digital fortelling. I søknaden legges det vekt på at samfunnet i dag preges i stadig større grad av digitale fortellinger, enten det er konspirasjonsteorier på Facebook, dataspillverdener eller maskinlæringsystemer som lager fiksjoner. Likevel mangler vi god nok forståelse av hvordan digitale fortellinger fungerer, hva de brukes til og hvordan de former kulturen vår. Det nye senteret vil utforske de estetiske og samfunnsmessige effektene av nye former for digitale fortellinger, og skape dypere kunnskap om hvordan digitale teknologier

¹ Nettside: <https://www.uib.no/en/cdn>

påvirker en av de mest fundamentalt menneskelige aktivitetene: Hvordan vi forteller historiene som former våre liv og hvordan vi forstår verden. Samarbeidspartnere er blant annet University of Illinois at Chicago.

Rettferdig fordeling av helsetjenester (Bergen Centre for Ethics and Priority Setting, BCEPS)²

Dette senteret skal ledes av Ole Frithjof Norheim og Guri Rørtveit fra det medisinske fakultet, og har som mål å utvikle banebrytende verktøy for effektiv og rettferdig prioritering i helse, gjennom nye metoder og et nytt etisk rammeverk som skal hjelpe beslutningstakere til å fordele helsetjenester på en mer rettferdig og effektiv måte. I søknaden legger de vekt på at helsetjenester er et knapphetsgode i alle land. Prioritering skjer ofte ved hjelp markedskrefter eller ad hoc mekanismer som favoriserer de ressurssterke. Men hvem bør egentlig prioriteres? Å avgjøre om en regel for prioritering er rettferdig krever en etisk vurdering. Hvordan vi vurderer effektene av helsetiltak inkluderer sjelden hvordan tiltakene påvirker andre faktorer, som inntekt eller sosial ulikhet. Det nye senteret vil utvikle nye metoder og nytt etisk rammeverk for å gjøre beslutningstakere i stand til å fordele helsetjenester på en mer rettferdig og effektiv måte. Samarbeidspartnere er University of Pennsylvania, University of Washington og Makerere University.

Forskningsrådet har tildelt hvert senter 155 500 000 kroner.

En samlet søknadsprosess ved UiB

I 2020 publiserte Forskningsrådet utlysningen for oppstart av nye SFFer, SFF V. Utlisningen la opp til en totrinns-søknadsprosess, der søknadsfristen for trinn 1 var 18. november 2020. Signaler fra Forskningsrådet tydet den gang på at rundt 11 sentre ville bli finansiert.

Etter en svakere uttelling enn ønsket for UiB i tildelingen av nye SFF i 2017, besluttet universitetsledelsen og dekangruppen allerede i 2019 å samle seg om en felles prosess for å arbeide mer koordinert, transparent og samlet. Det har vært en bred mobilisering blant fagmiljøene på fakultetene, og det ble tidlig identifisert en bredde i initiativ som ønsket å utvikle søknader om et nytt SFF. Det har vært et tett samarbeid mellom forskerne og det administrative støtteapparatet både sentralt og på fakultetene gjennom hele søknadsfasen, og det sentrale BOA-teamet med kompetanse innen forskningsstøtte, økonomi, HR, bibliometri, kommunikasjon med mer har gitt bistand til den enkelte utfra hvilke behov de enkelte søkerne har trengt. Det har vært faste møter med prorektor og dekanene gjennom både 2019, 2020 og i 2021. I disse møtene har dekangruppen delt kunnskap om søknadene ved de ulike fakultetene, og med dette bidratt til at fagmiljøene fikk identifisert faglige koblinger på tvers av søknadene og på tvers av fakultetene.

Forskningsrådet fremsatte denne gangen et nytt krav om at det skulle være minst 40% kvinneandel blant senterlederne totalt. Den koordinerte prosessen ved UiB bidro til at

---

² Nettside: <https://www.uib.no/bceps>

fagmiljøene samarbeidet godt og kunne starte dette arbeidet tidlig i søknadsfasen. UiB oppnådde kravet om 40% kvinneandel med god margin.

I samarbeid med søkerne hadde Forsknings- og innovasjonsavdelingen tett dialog med hvert enkelt initiativ, og gjennomførte også grundige gjennomlesninger av søknadene, der søknadene fikk separate skriftlige vurderinger av sterke og svake sider utfra søknadskravene fra Forskningsrådet. Alle SFF-søkerne fikk en grundig skriftlig oppsummering i form av SWOT-analyser i to omganger som de kunne bruke i den videre utviklingen og ferdigstillingen av søknadene. Høsten 2020 bevilget UiB en særskilt korona-tiltaksplan for forskning der 3,2 millioner ble satt av til å skjerme forskningstiden for søkerne slik at de kunne fortsette å jobbe konsentrert fram mot søknadsfristen 18. november. Ved søknadsfristen for første trinn, 18. november, ble det sendt i alt 25 søknader fra UiB. Til sammenligning sendte UiO 57 søknader, NTNU 29 og UiT 14.

Søknadsprosess trinn II

UiB fikk syv sentre invitasjon til andregangs søknadsrunde, - tre søknader fra HF, tre søknader fra MED og en søknad fra MN. I tillegg var UiB med som partner i en søknad fra UiT. Til sammenligning ble 15 søknader ved UiO invitert til søknadsrunde to, seks søknader fra NTNU og fire søknader fra UiT.

Det ble jobbet samlet og målrettet med å bistå de syv søknadene slik at de kunne videreutvikle og spisse søknadene sine fram mot den endelige søknadsfristen i oktober. UiB støttet initiativene med tiltak som frikjøp av ressurser, bruk av vitenskapelig assistent, konsulenthjelp med videre. Sammen med fakultetene ble det jobbet godt i de etablerte administrative teamene rundt hvert initiativ med ressurser fra økonomi, HR og Forsknings- og innovasjonsavdelingen til å bistå hver av søknadene med administrativ støtte fram mot søknadsfristen. Også nasjonal og internasjonal synlighet for SFF initiativene er svært viktig, og Kommunikasjonsavdelingen har jobbet godt sammen med initiativene om å skreddersy tilpasset kommunikasjonsopplegg. Dette har blant annet omfattet utarbeidelse av egne nettsider for søknadene, og synliggjøring av personsider for senterlederne og andre i teamet.

Alle senterlederne som ble invitert til intervju 10.-11. mai 2022 i Oslo, har fått tilbud om tilbud om intervjutrening og mulighet for å presentere sitt prosjekt for en gruppe meritterte forskere ved UiB.

Hva skjer videre på UiB

Universitetsledelsen er nå i dialog med fakultetene om oppstarten og etablering av de nye sentrene. Det er en rekke spørsmål og forhold som må avklares og komme på plass før sentrene kan starte opp og komme i drift. Blant annet skal de nye sentrene ha egnede lokaler, og all erfaring viser at det gir positive ringvirkninger dersom man kan få på plass en samlokalisering. Her er det viktige avklaringer som skal på plass med Eiendomsavdelingen fremover.

Våren 2021 etablerte universitetsledelsen en arbeidsgruppe som fikk som mandat å lage et forslag til politikk og retningslinjer for SFFer ved UiB. Politikken gir retning for hvordan SFFer ved UiB skal innrette seg ved både oppstart, drift og utfasing av sentrene. Den peker blant annet på at det er viktig i en tidlig fase å få på plass samarbeidsformer mellom senterledelse,

vertsinstitutt og samarbeidende institutter på UiB. Det sentrale BOA-teamet på UiB vil bistå fakultetene i fasen fram mot oppstart, slik at man får på plass gode og hensiktsmessige ordninger om både kontraktsmessige, økonomiske og personalmessige forhold.

Neste SFF-utlysning forventes ikke før om 4-5 år. UiB skal nå evaluere prosessen knyttet til denne søknadsrunden. Både fakultetene og søkerne har opplevd å få god fagnær støtte under hele søknadsprosessen, og det er også første gang at UiB har hatt en slik koordinert og samlet prosess med dekaner og universitetsledelse. Samtidig vil det alltid være læringspunkter som man kan ta med seg videre til en ny søknadsprosess. I 2023 starter UiB arbeidet med ny søknadsrunde og starter med å identifisere aktuelle initiativ for å bistå disse fra tidlig fase.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

SFF-ordningen er en svært viktig kilde til å utvikle fremragende forskningsmiljøer, og er Forskningsrådets fremste virkemiddel for å utvikle langsiktig og grensesprengende forskning.

Det er gjort et stort og viktig arbeid for å identifisere og følge alle søknadsinitiativene ved UiB. At UiB fikk en god uttelling med to nye sentre, er et resultat av langsiktig og systematisk arbeid, og at kvaliteten på senter søknadene har vært meget høy.

Det var hele syv initiativ med i andre fase, og det viser at UiB har meget sterke fagmiljø også knyttet til de fem senter søknadene som ikke nådde opp i den harde konkurransen denne gangen. Det er også lagt ned et stort og viktig arbeid i de øvrige 18 søknadene som ble sendt inn til trinn 1 i søknadsprosessen. Disse har utviklet nye forskningsideer, og bidratt til samarbeid på tvers av fagmiljø. Det arbeidet som er lagt ned i disse initiativene har lagt en faglig plattform for videre forskning og nye forskningsprosjekter, og der det kan springe ut nye og grensesprengende ideer av det samarbeidet som har blitt etablert.

Fremover blir det sentralt å legge forholdene til rette for de to nye SFFene får en god oppstart. Det blir også viktig å få på plass gode samarbeidskonstellasjoner mellom senterledelse, senterstyre og vertsinstitutt. Universitetsdirektøren ser fram til en evaluering av søknadsprosessen. Dette vil gi oss verdifull kunnskap når UiB skal gå i gang med en ny søknadsprosess fram mot neste utlysningen.